

Barnets rätt till familjeliv

25 svenska fallstudier av föräldraalienation

Lena Hellblom Sjögren

Barnets rätt till familjeliv ett icke-tema – summerande iakttagelser och reflektioner

Barnets rätt till familjeliv och till bibehållen identitet har inte varit i fokus för socialtjänsten, domstolarna eller tillsynsmyndigheterna i de här redovisade fallen. Det finns tre undantag där domstolarna dömt till förmån för den förälder som sett till barnets behov av nära och god kontakt med båda sina föräldrar.

Barnets lagliga och mänskliga rätt till familjeliv och till bibehållen identitet kan sammanfattningsvis sägas ha varit ett icke-tema. I samtliga fall har barnets lagliga och mänskliga rätt till familjeliv och till bibehållen identitet kränkts.

Pappor och mammor som avskiljer sitt barn från den andra föräldern har något gemensamt. Det rör sig om vuxna som inte kan skilja sina egna behov från barnens behov. Det är en självklarhet för de allra flesta föräldrar att deras barn behöver både sin mamma och sin pappa och kontakt med sina olika familjenätverk för att barnen själva ska må bra.

Den förälder som agerar så att barnet/barnen i samband med de vuxnas separation, också separeras från den andra föräldern och den föräldrarnas nätverk, uppvisar bristande föräldraförmåga. Det rör sig oftast om någon form av empatistörning hos denna vuxna, en störning som ofta inte uppfattas av omgivningen. De olika befattningshavare som har med familjen att göra får ofta ett mycket positivt intryck av denna förälder. Denna förälder har oftast en speciell social begåvning; han eller hon vet hur de skall ge ett gott intryck, bl.a. genom en hjälpsökande attityd. Hjälparna uppfattar inte att denna förälder använder barnet för egna syften och behov, eftersom det som verbalt uttalas är motsatsen. Denna förälder talar oftast negativt om den andra föräldern, och anför t.ex. att denna förälder agerar utifrån egna behov, inte förstår barnet eller felbehandlar barnet, och att han eller hon därför behöver skydda barnet från denna förälder.

Att det är denna förälder som säger sig vilja skydda barnet, som agerar med barnet som vapen för att få bort den andra föräldern ur barnets liv, blir inte synligt för dem som har till uppgift att fatta beslut och vidta åtgärder för barnets bästa. De kan således, liksom barnet som avskiljs, också bli manipulerade av den avskiljande föräldern.

Pappor och mammor med barn som avskiljs från dem, har, vad jag har kunnat observera, också något gemensamt. De har då familjen levt tillsam-

mans tagit stort ansvar, varit hyggliga och hjälpsamma, kanske till och med en aning "dumsnälla", för att få familjelivet att fungera utan allt för mycket trassel och bråk; de har således ofta varit eftergivna och anpassat sig efter en mer kontrollerande livspartner. De har i de flesta fallen blivit tagna på sängen av den andra förälderns plötsliga och resoluta agerande med avskiljande av barnen.

Den förälder, som barnen avskilts från, har oftast haft socialtjänstens handläggare mot sig. Hon eller han har varit hjälplös och blivit alltmer förtvivlad. Det luktar nederlag om denna förälder. Det som händer och som bäst kan sammanfattas som vuxenmobbing fortsätter. Den från barnen avskilda och främmandegjorda föräldern blir antingen tillintetgjord, passiviserad, går in i depression, eller fortsätter att fäktas hjälplöst och hävda barnets rätt till båda sina föräldrar i rättsliga processer, som drar ut, ofta flera år, över tiden. I mer sällsynta fall försöker den avskurna föräldern starta på nytt med en ny partner och nya barn.

Det som ofta hänt är att socialnämnder, förvaltningsdomstolar, allmänna domstolar och tillsynsorgan, uppfattat den sålunda försvagade och för barnet främmandegjorda föräldern som mindre lämplig och resonerat som så att då var ju avskiljandet ändå befogat. Och kan upprätthållas – och sägas vara förenligt med barnets bästa – dock utan att detta definierats.

Detta gäller både då avskiljandet av barnet från en av barnet avhållen förälder skett i form av ett ofta kompromisslöst stöd till den avskiljande boföräldern, eller i form av stöd till främmande, av socialtjänsten utvalda fosterföräldrar.

Barnet som avskiljs från sin ena förälder och tar avstånd från denna förälder är aldrig skyldig till det som händer.

Den förälder/föräldrapart som agerar som om barnet/barnen inte behöver den andra föräldern, agerar utifrån egna behov och egna intressen. Denna förälder/föräldrapart förmedlar sina bilder av den andra föräldern till barnet, som barnet inte kan värja sig emot genom att denna föräldrapart binder barnet till sig och gör barnet helt beroende av sig själv.

Det skapas således ett beroende och en rädsla genom att barnet hålls avskilt från naturlig vardagskontakt med den andra föräldern och inte får möjligheter att utifrån egna erfarenheter korrigera de negativa bilderna. Detta skadar barnets identitet. Barnets mänskliga rätt till bibehållen identitet kränks.